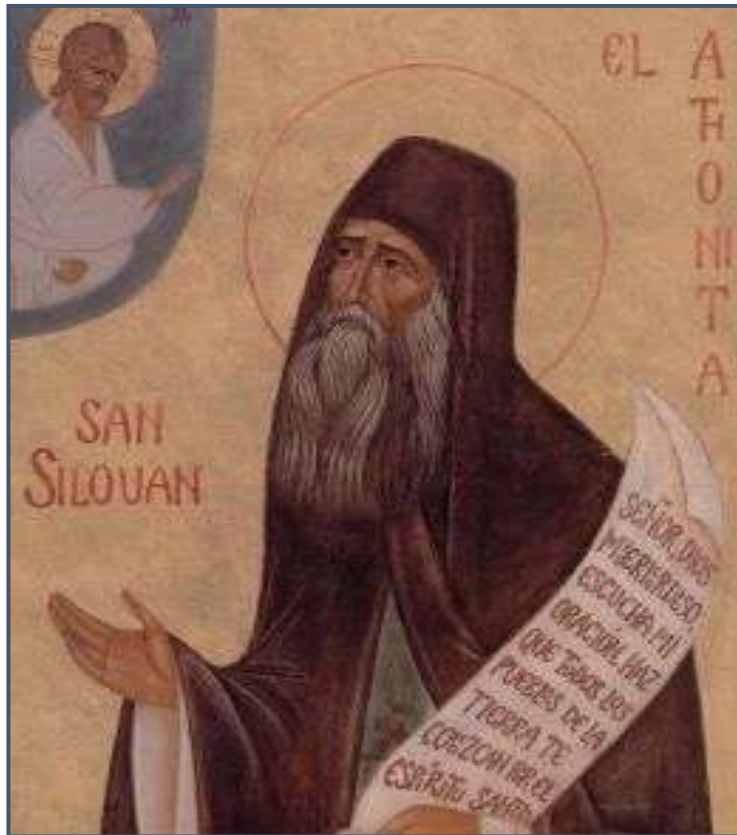

Sant Silvà del Mont Athos

Fra Jesús Romero

Una mica de vocabulari

Per apropar-nos a l'espiritualitat de Sant Silvà l'Athonita (o del Mont Athos, com popularment se'l coneix), penso que és bo, abans de res, de familiaritzar-nos també amb alguns termes de l'espiritualitat ortodoxa.

El primer de tots, potser, és el mot **hesicasme** (en grec: ἡσυχασμός: *hesychasmos*, de ἡσυχία, *hesychia*, "quietud, repòs, calma, silenci"). L'hesicasme és un corrent espiritual que es remunta als Pares del Desert, a la manera com ells feien la pregària, els quals anaven a l'encalçd'aquesta calma, d'aquest silenci, d'aquesta quietud per mitjà de la concentració en la pregària del cor, una pregària que es va redescobrir al Mont Athos a partir del segle XIV, mercès a sant Gregori Palamàs, un monjo de Tessalònica del segle XIII. Ell va recuperar aquesta pregària, com dèiem, dels Pares del Desert. Aquell qui practica l'hesicasme, qui per mitjà de la pregària de Jesús, de la pregària del cor, cerca la calma, la quietud de l'esperit, la **pregària pura** que en diuen, es converteix en **hesicasta**, una persona que troba la seva pau en Déu. Sant Silvà del Mont Athos serà un home dedicat a la pregària en cos i ànima.

Dins de la tradició espiritual russa una figura important és la de l'**estàrets** (del rus: старец, *stàrets*: "ancià"). Aquest terme no fa referència a l'edat sinó a la saviesa, a l'experiència espiritual atresorada a força d'anys de pregària. No és fàcil convertir-se en un estàrets. Un estàrets és una persona que ha experimentat, amb la seva vida, d'una forma especial el que és la pregària, l'ascesi, una vida de retir, de silenci, de recerca profunda de Déu. A mesura que hom va aprofundint en aquesta experiència i que és reconeguda pels altres monjos, per les persones que el visiten, per aquells que estan al seu voltant, hom esdevé un estàrets. Sant Silvà es convertirà en un estàrets apreciat per molta gent, tot i que, a la vegada, no sempre comprès pels seus confreres del monestir.

Un altre concepte que ens pot semblar curiós és el de **népsis** (en grec: νήπιος: "vigilància, sobrietat"). Fa referència a un estat aconseguit després d'un llarg període d'ascesi i purificació que el monjo fa a través de la pregària. Es basa en aquell verset del Deuteronomi que diu: *Guarda't de pensar maliciosament dintre teu* (Dt 15,9). A través d'altres filosofies i religions (hinduisme, budisme, meditació transcendental, per exemple) ens ha quedat la idea que aquell que medita cerca primordialment la pau interior i el buidar-se un mateix. El monjo cristià, però, no busca la pau a través d'un buidar-se un mateix, sinó que cerca la comunió/relació amb Déu. De fet, la mateixa paraula "sobrietat", no es refereix només al qui vigila, per exemple, amb el que menja, amb el llegeix, amb el que mira, amb com empra el temps... sinó **a aquell que es concentra en allò important i nuclear** i tota la resta de coses passen a un segon terme o esdevenen camí que porta vers allò essencial. Per al monjo, què és el nuclear? **La seva relació amb Déu**. Estem parlant, per tant, d'una meditació que no té res a veure amb abstraccions o ments en blanc, sinó en entrar en diàleg amb Déu mateix. La pregària i meditació cristianes són això: posar-se sempre a l'escolta d'un Déu que ens parla a través del Seu Esperit. La *népsis* seria, doncs, **vigilar que cap pensament o cosa externa destorbi aquesta trobada íntima amb Déu**. En aquest sentit podríem parlar clarament de misticisme, un misticisme que amarrarà tota la vida del nostre monjo.

Un altre terme que és recurrent en l'espiritualitat de l'Orient cristià és el mot **filocalia** (en grec: Φιλοκαλία, de φιλία: "afecció, amor" i de καλός: "bellesa, bonic") literalment significa *amor a la bellesa*. També és una paraula que significa genèricament *antologia*, i aleshores fa referència a un recull d'escrits de diferents Pares i monjos que parlen de la pregària de Jesús, de l'hescasme, de la manera de cercar la relació profunda amb Déu. La primera impressió d'aquesta antologia de textos d'espiritualitat es féu a Venècia, l'any 1782, a cura de Nicodem Agiorita. La *Filocàlia dels Ancians Nèptics* (títol original de l'antologia hesicasta) serà, després de les Sagrades Escripures, la font d'on el nostre sant abeurà la seva fe, la seva mística.

Qui fou Sant Silvà del Mont Athos?

Oficialment poc és el que se'ns diu del nostre protagonista, només cal veure la breu nota necrològica que es troba en el monestir on va viure i morir: *Schimónakos pare*

*Silvà. Nom de laic: Semen Ivanovic Antonov, camperol del governadorat de Tambov, districte de Lebedinskij, vila de Sovsk. Neix el 1866; arriba a l'Athos el 1892; tonsurat a la mantija el 1896; en el gran hàbit (Megaloschéma) el 1911. Ha desenvolupat les següents obediències: al molí, al metóchion (propietat del monestir fora de l'Athos) de Kalmareis, al Vell Rossikon de la muntanya, a l'economat. Morí l'11 (24) de setembre de 1938.*¹

És una nota lacònica però prou concisa que crec que retrata bé sant Silvà. *Schimónakos* és el nom que es dóna al monjo del gran hàbit. Hi ha dos moments en la presa de l'hàbit monacal dins la tradició ortodoxa: el petit hàbit (primera presa de vots), i el gran hàbit, quan el monjo vol viure amb més radicalitat aquests vots. Ell no era sacerdot, era llec, malgrat això és tradicional anomenar-lo pare. "Obediències" vol dir les feines, els oficis determinats proposats segons els parer del superior del monestir. *Metóchion* eren uns camps que estaven fora del monestir però que pertanyien a aquest, on hi treballaven camperols a sou sota la responsabilitat i cura del monjo. Diuen que sant Silvà tenia molta cura dels treballadors, que sempre mirava pel bé d'ells i que pregava per ells. A l'economat (càrrec de responsabilitat perquè suposa preocupar-se del manteniment del monestir) s'hi va estar uns trenta anys.

D'origen, doncs, sant Silvà era un camperol, no un intel·lectual, per tant no era una persona dedicada a l'estudi, sinó a la feina. En canvi, amb el seu treball de cada dia, hi va saber afegir la pregària contínua. Diuen que ell va aconseguir el que tothom al seu monestir cercava: la pregària incessant, la pregària contínua. Era un home treballador que es va convertir en sant.

Dos fets que marcaren la vida de Silvà

Però la santedat no arriba de la nit al dia, la santedat és un procés en el creient. Hi ha dos fets que toquen la vida del futur sant Silvà d'una manera especial:

El somni de la serp. S'explica que un dia va tenir una baralla amb un home. Silvà era un home del camp, corpulent, forçut, i de poc mata aquesta persona, cosa que el va afectar molt. En aquell moment no era una persona molt religiosa. Sí que estava influenciat pel seu pare, que era també camperol, però que tenia una espiritualitat molt forta. Sant Silvà explicarà que, quan era petit, un dia tornaven a casa després d'un bon dia de feina i van veure que hi havia un lladre que els estava robant la fruita. Silvà va advertir el seu pare i aquest, sense immutar-se, li va respondre que si aquell home estava robant era perquè ho necessitava. El seu pare era una persona que veia les necessitats dels altres, que tenia una gran consciència de la Providència de Déu, actitud paterna que va deixar forta petjada en el nostre futur sant.

---

¹Podeu consultar la introducció, força acurada, del llibre *Nostalgia di Dio. Silvano del Monte Athos*, a cura d'A. Mainardi, Edizioni Qiqajon, Comunità di Bose, Magnano (Bi), 2012.

Després d'aquella baralla, tenint consciència que el que havia fet se li podia haver escapat de les mans, va tenir aquest somni de la serp. Va somiar que una serp li entrava per la boca i amb molt de fàstic se l'engolia. Quan es va desvetllar d'aquell somni, ell va sentir una veu en *el seu interior* que li deia: *Has engolit una serp i això et repugna. De la mateixa manera, tampoc a mi m'agrada veure el que tu fas.* Ell va identificar aquesta veu dolça de dona com la veu de la Mare de Déu. A partir d'aquell moment sant Silvà vol canviar de vida.

Més tard, va fer el servei militar que va durar sis anys. Era un servei militar molt llarg que només podien escurçar els qui tenien diners, cosa que no era el cas del nostre home. Fou acomplint el servei militar a Sant Petersburg que va viure aquest segon fet que el marcarà: **la trobada amb Joan Sergiev**, el futur **Sant Joan de Kronstadt**. Silvà el va conèixer celebrant l'Eucaristia a la catedral de Sant Petersburg i en va quedar fascinat. Va reconèixer en ell una persona de pregària (el pare Joan ja tenia fama de santedat). Aquell era una persona que acollia tothom, les celebracions litúrgiques del qual eren profundes i viscudes, i a ell Silvà es va atrevir a escriure-li el següent: *Pare, vull esdevenir monjo. Pregueu perquè el món no em retingui.* El biògraf de Sant Silvà (l'Arximandrita Sofroni qui el va conèixer personalment i n'esdevingué deixeble) diu que al dia següent, quan se suposa que el futur sant Joan de Kronstadtja havia llegit la nota, va començar a sentir que *les laves de l'infern l'envoltaven*. Això va significar per a sant Silvà la presa de decisió de fer-se monjo. Es va encaminar cap al Mont Athos, però a partir d'aquí van començar a sorgir els dubtes i els problemes, fins al punt que en un moment determinat ell no sabia què fer (ja que les temptacions que vivia li anaven dient que no servia per a monjo, que havia de casar-se i viure una vida tranquil·la). Quasi fent-se violència a si mateix acabà dient: *Jo moriré aquí pels meus pecats.* Aquesta fou la seva presa de decisió profunda.

Silà el monjo

Després de sis mesos com a novici al Mont Athos, amb tots aquests dubtes escriurà, a l'estil de sant Pau quan aquest parla en tercera persona però referint-se a ell mateix: *Jo sé d'un novici que ha rebut l'Esperit Sant després d'haver passat només sis mesos al monestir... Un dia, durant les Vespres, em trobava pregant davant la icona del Salvador, contemplant la seva imatge: "Senyor Jesucrist, tingueu pietat de mi, pecador!". Tot dient aquestes paraules, en el lloc de la icona vaig veure el Senyor Jesús vivent, i la gràcia de l'Esperit Sant va omplir-me el cos i l'ànima. I vaig conèixer en l'Esperit Sant que Jesucrist és Déu, i el desig de sofrir per Ell s'emparà de mi. D'aquell moment ençà, la meva ànima s'inflama de l'amor de Déu. Les coses terrestres no m'atrauen gens. És Déu la meva joia i la meva força, la meva saviesa i la meva riquesa. Lloança, doncs, i benedicció a la vostra misericòrdia, Senyor, Vós que feu saber a*

*l'ànima com estimeu la vostra criatura. I la meva ànima us ha reconegut com a Senyor i Creador seu!*²

Tot camí profund de vida cristiana comença amb una trobada seriosa amb Jesús. La vida cristiana (amb major o menor grau perquè els camins del Senyor només Ell els coneix i les persones cadascuna són molt diferents), comença sempre amb un moment de trobada concreta amb Déu, aquella trobada que fa dir-nos: **“La meva vida fins aquí era d’una manera, la meva vida a partir d’ara ha de ser d’una altra”**. I es pren aquesta decisió perquè hi ha el convenciment que hem trobat algú que ens estima d’una forma profunda. Sant Silvà, en els seus escrits, abunda en pregàries d’aquest tipus que expressen la profunda convicció d’un Déu que li ha parlat i que l’ha estimat com ningú més no pot fer-ho. La trobada neix de part de Déu, Ell és el qui surt al camí de la nostra vida per trobar-nos. Nosaltres pensem que l’hem buscat, però, finalment, un s’adona que ha estat Déu qui li ha sortit a l’encontre, com el pare del Fill Pròdig de l’Evangeli.

A partir d’aquell moment neix en sant Silvà el desig **de sofrir per Déu**, perquè ha reconegut que Jesús ha sofert i ha mort per ell.

Però no tot seran flors i violes en la vida de sant Silvà. Va arribar un estàrets del Mont Athos i Silvà, compartint les seves experiències amb aquest ancià, li va explicar el que li havia passat, i l’ancià es va quedar sorprès. Més o menys li féu: *Si només en sis mesos d’estar al monestir ja t’ha passat això, què serà de tu, de la teva vida?* És el pitjor que li podrien haver dit a Silvà perquè, a partir d’aquell moment, **el verí de l’orgull entrà en el seu cor**. Ell serà un bon monjo, portarà una vida de dur ascetisme, de buscar amb totes les seves forces la manera de deixar-ho tot, que tot esdevingui secundari i superflu, per cercar només Déu, però es trobarà que seran quinze anys de lluita dura fins i tot amb els dimonis.

La lluita espiritual de Silvà

Van ser quinze anys de dubtes, de lluita espiritual, buscant la pau. Sant Silvà ha descobert Déu, ha fet el tast de la seva misericòrdia, de la seva dolcesa i tendresa, però al cap de poc temps, aquesta presència de Déu s’esvaí. És com el que ens narra l’Evangeli en l’episodi de la Transfiguració, que els apòstols veuen Jesús transfigurat, tasten per uns instants el cel... però després cal baixar de la muntanya, tornar al brogit del dia a dia!

Sant Silvà escriurà: *“Una nit estava assegut a la meva cel·la quan, de sobte, s’omplí de dimonis. Jo que sí, que prego amb violència; el Senyor els foragita, però ells tornen. M’aixeco per tal d’inclinar-me davant les icones; l’un es posa davant meu de tal manera que, inclinant-me, m’hauria inclinat davant d’ell. M’assec un moment i dic: “¿Ho veieu, Senyor? Vull pregar amb un cor pur i els esperits malignes no ho suporten. Digueu-me, ¿què haig de fer perquè em deixin?”. I vaig tenir la resposta de Déu en*

---

²Un altre llibre, breu, del qual hem tret aquest fragment és *Silà del Mont Athos. Escrits Espirituals*, a Gra de Blat núm. 40, Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 1982, p. 66.

*l'interior de la meua ànima: "Els orgullosos sofreixen a causa dels dimonis". "Senyor, Vós sou misericordiós", vaig dir-li, "feu-me saber què em cal fer perquè la meua ànima sigui humil". I el Senyor respongué en la meua ànima: "Mantén-te a l'infern, de pensament, i no et desesperis".*³

¿Què significa per a sant Silvà aquest *mantenir-se a l'infern*? Doncs reconèixer el que és, senzillament. Reconèixer que és un orgullós, que potser ha posat la seva confiança en tot l'ascetisme que fa, en totes les vegades que prega, en totes les coses que fa per aconseguir aquesta pregària pura, del cor, aquest desig que ell tenia de tornar a tenir aquella experiència de Jesús a través de l'Esperit Sant, del Jesús viu i ressuscitat. Però Jesús li diu: "Mantén-te a l'infern", reconeix que ets pecador, més encara, el pitjor dels pecadors.⁴

En la seva manera d'expressar els seus sentiments més pregons Sant Silvà és com molt directe i arribarà a dir: *Tothom se salvarà, només jo moriré a l'infern, però crec que Déu és misericordiós i em salvarà*. El qui es manté en aquesta actitud de no merèixer res i posar-se a les mans de Déu, és el que nosaltres anomenem "pobre en l'esperit". Quins són els pobres? Aquells que no tenen res, que ho saben que no tenen res, que necessiten de la misericòrdia d'un altre per sobreviure i que la seva *única* esperança està dipositada en les mans de Déu.

Sant Silvà comença a posar en pràctica això i comença a trobar la pau. No vol dir que Déu el visiti com ho havia fet d'antuvi. Tindrà algunes visites més però la seva pau romandrà mercès a aquest **reconèixer-se pecador i mereixedor de l'infern**, fins al punt de jutjar-se ell com l'únic que estarà a l'infern i creure que tota la resta de mortals se salvaran, que serà, de fet, la idea que el mantindrà humil davant de Déu sempre.

La nostàlgia de Déu com a motor de pregària en la vida de Silvà

Un dels textos més bonics que podem trobar en els seus escrits és el que es coneix com *El plany o la lamentació d'Adam*. És un text força curt, no arriba a deu pàgines⁵. És, certament, un text per estudiar amb profunditat. Ens pot recordar aquests jocs d'ordinador interactius en què un entra en diàleg amb el joc i, a mesura que un va

---

³Op. cit. p. 57

⁴Aquí al darrere hi ha un text dels Pares del Desert que recull el biògraf de Sant Silvà, l'Arximandrita Sofroni, és la història de Sant Antoni i el sabater que diu així: *Sant Antoni havia suplicat al Senyor que li mostrés algú igual a ell. Déu li havia fet saber que no arribava a l'"alçada" de cert sabater d'Alexandria. Antoni deixà el desert, es dirigí a casa d'aquest home i li preguntà com vivia. Aquell va respondre que donava un terç del seus ingressos a l'església i un altre al pobres, guardant la resta per a si mateix. Això no li semblà gens extraordinari a Antoni ja que ell havia renunciat a tots els seus béns i vivia en el desert en una pobresa més gran que la del sabater. Aquí no hi era, per tant, la superioritat d'aquest darrer. Antoni li digué: "El Senyor m'ha enviat per a veure com vius". L'humil artesà, que venerava Antoni, li confià aleshores el secret de la seva ànima: "No faig res d'especial; només, quan treballo, miro els qui passen i penso: tots ells se salvaran, només jo em perdré".* San Silouan el Athonita. *Vida, doctrina, escrits*, Ediciones Encuentro, Madrid, 1990, p. 189

⁵En concret, en l'edició que fem servir (Ediciones Encuentro citada en nota anterior) és el capítol XVIII dels escrits (*El llanto de Adán*) i va de la pàgina 373 a la 380.

avançant-hi, el joc va variant depenent de les respostes que es van donant. Quan un entra en aquest text de sant Silvà no se sap ben bé quan està parlant Adam o si Adam és sant Silvà... Penso, però, que és un text que reflecteix molt bé, a través del personatge d'Adam, allò que el nostre sant va viure i, a més, ho fa escrivint en forma que recorda un salm, amb tot el que representa el salm com a gènere literari: pregària profunda, clam existencial del protagonista creient que esdevé un himne litúrgic, un cant a Déu. L'argument vol mostrar aquest Adam que ha experimentat la joia d'haver conegut Déu, d'haver caminat amb Déu al Paradís, i que després amb la caiguda es troba expulsat d'aquest Paradís esdevenint aleshores en ell una tristor profunda, una densa nostàlgia del Déu "perdut". Aquesta experiència d'Adam sant Silvà se la fa seva. Ell també és aquell que ha experimentat, que ha tastat la tendresa, la bonesa de Déu. Recordem aquella primera trobada, aquella imatge de Crist Salvador que es converteix de cop i volta en un Salvador viu que pot veure, amb qui pot parlar, però que s'esvaeix. Silvà és aquell que ha fet tast d'aquesta trobada íntima amb Déu, i després pel pecat o les coses de la vida ja no la torna a tenir. És un toc de Déu que Déu fa i manté només per uns segons o uns breus minuts. Aquí ens vénen al cap molts místics com sant Joan de la Creu, santa Àngela de Foligno, santa Gemma Galgani o sant Francesc (per citar-ne uns de coneguts) testimonis també d'aquestes visites del Senyor que els deixaven amb un cor abrusat de l'amor de Déu però que fou una experiència que es donà perquè Déu va voler i per un temps limitat.

Sant Silvà compara aquesta experiència i el ressò que deixàen el seu esperit quan desaparegué, com si ell mateix hagués fet un tast del Paradís i de cop i volta se sentís expulsat. Un místic que entra en comunió plena amb Déu, físicament no la pot viure amb plenitud perquè és una experiència que l'ultrapassa, com no pot ser d'una altra manera el tast de l'Eternitat dins un cos limitat per l'espai i el temps, per això no podem ni imaginar-nos el que significa per al místic aquesta experiència si nosaltres mai no l'hem experimentada. Un cop es tanquen els ulls de l'ànima i s'obren els ulls del cos i ens tornem a veure dintre de la nostra cel·la, amb el nostre treball que pot ser més bo o més dolent però que implica quotidianitat, rutina, tedi per fer sempre el mateix... ben segur que un no pot sentir-se menys que expulsat també del Paradís.

Aquesta seria la clau de lectura d'aquest text de *La lamentació d'Adam*, i sant Silvà s'identifica amb aquest Adam que viu això i, a la vegada, busca respostes. El text acaba mostrant-nos un Adam que, mercès a la mort i resurrecció de Jesús, dóna gràcies perquè ha estat tret d'un Paradís terrenal per entrar en un altre de molt millor, perquè aquest li permet viure amb Crist. El Paradís de veritat, ens vol dir sant Silvà, **és Jesús**. I, aleshores Silvà demana al pare Adam que li digui què ha de fer, com ha de viure, per assolir ell també el Paradís, on res mai no destorbi l'experiència de viure per sempre amb i en Jesús. I les respostes d'Adam es resumeixen així: complir els manaments, mantenir-se humil, esperar només en Déu.

Penso que és un text paradigmàtic, perquè aquí trobem tota concentrada l'espiritualitat que mou la vida de sant Silvà. Un petit tast d'aquest profund text diu així: *Adam plorava amargament. La terra ja no li oferia cap mena de joia i el seu clam resseguia el desert: "La meva ànima desitja el Senyor i el busca amb llàgrimes. Com*

*podria no buscar el Senyor? Amb Ell la meva ànima era feliç i en pau, i l'enemic no tenia part en mi. Ara l'esperit de malícia ha adquirit poder damunt meu, la meva ànima es troba en la incertesa i sota els seus cops. Llangueix pel Senyor i el desitja fins a la mort. El meu esperit tendeix vers Déu, ja res a la terra no em pot alegrar i res no pot consolar la meva ànima! El que jo vull és veure el Senyor i saciar-me d'Ell. No puc oblidar-lo i clamo en la plenitud de la meva pena: Déu meu, Déu meu, tingueu pietat de mi, compadiu-vos de la vostra criatura caiguda!". Així es lamentava Adam. Les llàgrimes corrien per les seves galtes, banyaven la terra al seus peus; el desert oïa els seus gemecs, els ocells emmudien de pena.*⁶

Sant Silvà ens dirà que per aquell que ha tastat Déu i les coses de Déu, el món ja no hi compta. Ens diu això, però recordem que sant Silvà és aquell que estarà *constantment* pregant pel món, pregant sobretot pels enemics. És més, sant Silvà arribarà a dir que *aquell qui no estima els enemics no és cristià*. Per tant, Silvà no és algú que està alienat del món, a qui l'experiència de Déu el puja més amunt dels núvols, oblidant tot el que hi ha i es viu a la terra. Sant Silvà és aquell que és conscient que quan viu **en Déu**, més enllà d'això res ja no té gust. El qui ha tastat Déu, ja no pot trobar gust amb cap altra cosa perquè tot el que no és Déu són sucedanis.

El sentit de nostàlgia de Déu mourà la vida de sant Silvà. En els seus escrits, traspua també la idea que tot ésser humà, encara que no hagi tingut una experiència profunda de Déu a l'estil del nostre sant, té en el seu cor **un pregon desig de Déu**, una nostàlgia de Déu. El problema de sant Silvà és que ell s'ha fet conscient d'aquesta nostàlgia i aquesta nostàlgia no el deixa viure, el fa anhelar, sospirar, desitjar constantment d'estar davant la presència de Déu. Això és el que motivarà la seva pregària.

Hem parlat d'ell de passada més amunt: l'**Arximandrita Sofroni** (1896-1993)⁷ és el seu biògraf, qui va recollir els seus escrits, se'n féu ressò del seu pensament i es va convertir en el seu deixeble. Ell és qui féu l'esforç de traduir l'espiritualitat de sant Silvà al nostre llenguatge i, fins i tot, va fer l'esforç de traduir-lo a la nostra manera occidental d'entendre les coses de l'Esperit. Ell, cap als anys 50, es va traslladar a viure a Anglaterra i va fundar una comunitat al comtat d'Essex. Una comunitat que actualment té una cinquantena de monjos.

Avui sant Silvà, què ens pot aportar a nosaltres?

La religió cristiana cultiva una relació amb Déu que, a mesura que l'anem aprofundint, guareix i harmonitza les altres relacions. A mesura que un va estimant Déu, va entenent també, en la mesura de les nostres possibilitats, qui és Déu, què ha fet Déu per nosaltres, què significa creure en Déu, què significa la nostra fe... I això porta a cercar d'aprofundir el que creiem. Aquell que va aprofundint en Déu acaba

---

⁶ Cfr. *Silà del Mont Athos. Escrits Espirituals*, pp. 63-64.

⁷ Molt recomanable la lectura del seu llibre *La seva vida és la meva*, Alier Editor, Barcelona, 1987 (llibre recentment reeditat per Publicacions de l'Abadia de Montserrat en la col·lecció el Gra de Blat, aquest any 2017)

aprofundint i guarint les seves relacions amb el proïisme, i també s'acaba guarint ell mateix.

Sant Silvà del Mont Athos, precisament per aquesta primera trobada que va tenir amb el Jesús viu, **ens parla de la necessitat d'aquesta trobada personal amb Jesús**. Estem en una societat on cada vegada necessitem explicar més a la gent què és el que creiem, què significa viure la fe... Fins i tot coses que semblarien lògiques de conèixer ni que sigui per cultura general com ara què és la Bíblia o d'altres referents a la fe cristiana... avui dia ja no es coneixen. La nostra religió parteix d'una relació amb Déu. Necessitem aquesta trobada amb Déu. Crec que l'èmfasi de sant Silvà, gràcies a aquesta trobada que va tenir amb el Ressuscitat, és recordar-nos també aquesta necessitat. **Qui és Déu per a nosaltres? És un personatge llunyà o proper?** El Déu bíblic des del principi vol entrar en comunió amb l'home: "Adam, on ets?" és la primera pregunta que apareix a l'Antic Testament, per significar justament que des del primer moment Déu vol entrar en contacte amb nosaltres, no amb la humanitat *in genere* sinó amb tu (amb mi) en concret. En això sant Silvà pot esdevenir el nostre mestre perquè en els seus escrits, una i altra vegada, parla d'aquesta experiència.

Això ens porta a **la pregària**. Doncs la pregària, aleshores, es converteix en aquest voler tornar a redescobrir el Paradís perdut, vol guarir aquella nostàlgia de Déu. Però és com aquest peix que es mossega la cua: la nostàlgia de Déu, aquest trobar que ens falta *alguna cosa*, que hem tastat la dolcesa de Déu però se'ns ha arrabassat, provoca en nosaltres una nova set de trobar-nos amb aquest Déu, i això és el que ha d'alimentar la nostra vida de cada dia. Nostàlgia i desig.

El **proïisme**, en sant Silvà del Mont Athos, passa del germà concret del monestir a l'amor per la humanitat sencera. Hi ha un escrit, que és cita que fa el seu deixeble (l'Arximandrita Sofroni, de qui ja hem parlat abans), que diu: ***El monjo és un home que prega i plora pel món sencer. El Senyor Jesucrist, el Fill de Déu, dona al monjo l'amor de l'Esperit Sant, i aquest amor omple el cor del monjo de dolor pels homes, perquè no estan tots ells en el camí de la salvació. El Senyor mateix es dolgué tant pel seu poble que es lliurà a l'amor en creu. La Mare de Déu pot portar en el seu cor aquesta mateixa compassió pels homes. El Senyor ha donat l'Esperit Sant als apòstols, als nostres sants Pares i als pastors de l'Església. En això consisteix el nostre servei al món. Per aquesta raó, ni els pastors de l'Església ni els monjos han d'ocupar-se dels afers d'aquest món, sinó que han de seguir l'exemple de la Mare de Déu (fa referència a un text dels evangelis apòcrifs, que també són llegits a l'Església d'Orient) que en el temple, en el Sant dels Sants, meditava de nit i de dia sobre la llei del Senyor.***⁸

Aquell que entra en comunió amb Déu, malgrat que tingui aquesta experiència que quan un està en comunió profunda amb Déu res no l'importa, només restar amb Déu, es troba amb aquest doble manament, que qui estima Déu ha d'estimar també el seu proïisme. I, per això, és típic en sant Silvà del Mont Athos, molt recurrent, el parlar de l'amor als enemics. Estimar el qui ens estima ho fa tothom, estimar el qui em fa la

---

⁸San Silouan el Athonita, p. 201.

guitza, ja és més difícil, però sobretot estimar aquell que ens odia directament és la prova del cristià. Sant Silvà arriba a dir: *Aquell que no estima el seu enemic no es pot dir cristià. ¿Ens atrevim a avaluar-nos segons aquests paràmetres?*

Amor al proïsme, amor a tothom. Silvà parlarà de la pregària dient que pregar pels enemics, pregar pel món és vessar la sang d'un mateix. Per a ell és com el martiri del monjo. El martiri de sant Silvà és pregar, desfer-se en pregària, en llàgrimes també. Ell plorava pel món. Silvà visqué a cavall del segle XIX i XX. Ell va viure la guerra de Rússia amb els japonesos. Quan el poder dels bolxevics anà en augment a Rússia ell ja estava al Mont Athos, però des d'allà ho va viure com que el món estava trasbalsat, que estava perdent la identitat, que ja no es creia en Jesús Ressuscitat i això el portà a la pregària intensa pel món.

Una vida donada. Per a sant Silvà i el seu biògraf, l'Arximandrita Sofroni, hi ha només un manament cristià: **donar-se del tot**. Diu l'arximandrita que això no és només la tasca del monjo, sinó la tasca de tot cristià. I parteix de la base també d'aquesta pregària del restar en els inferns, que fa que un es jutgi a si mateix i no jutgi els altres, mentre que nosaltres potser fem a l'inrevés, ens és més fàcil jutjar els altres que jutjar-nos nosaltres mateixos. No hem de jutjar els altres, en tot cas he de pensar que sóc jo el qui aniré a l'infern i no que hi aniran els altres. Què fàcilment engeguem a l'infern a qui ens empipa!

Crec que són actituds sanes que podem recollir de l'esperit dels escrits de sant Silvà, i que ens poden ajudar i poden ser d'actualitat per a nosaltres. Pot servir-nos per fer un acurat examen de consciència, pot ajudar-me a replantejar la meua vida de pregària, per exemple, el perquè prego... ja no **com** prego (si de genolls, o dret, o passejant, si amb música o sense, si amb paraules o en silenci), sinó **què és el que mou la meua pregària. ¿Sempre estic demanant? ¿Sempre em trobo jo en el centre de la meua pregària...?** Crec que sant Silvà ens qüestiona profundament. ¿Què significa pregar? ¿Vivim la pregària com aquesta recerca de l'únic necessari que és conèixer Déu? Conèixer Déu és conèixer-ho tot, realment no necessitarem res més, el que passa és que això, en el nostre món de seguretats, ens fa por. La vida de pregària dels grans místics sempre ha estat entrar en comunió plena amb Déu, perquè han fet tast d'aquest Déu que els ha estimat d'una manera increïble, i quan un se sent estimat, es dona del tot al seu Amant.

Voldria acabar amb una frase del seu deixeble Sofroni que m'ha fet pensar: *Viure en cristià és impossible; només es pot morir en cristià, com l'apòstol Pau que moria cada dia* (frase inspirada en 1Co 15,31: *Germans, cada dia em veig en perill de mort i això és tan cert com que vosaltres em sou motiu de glòria en Crist Senyor nostre*). La frase de l'arximandrita té la seva gràcia. El que diu guarda ressons estrets amb aquella altra frase de Jesús: *Qui vulgui salvar la seva vida, la perdrà, però el qui la perdi per mi, la trobarà* (Mt 16,25). El cristià és aquell que va morint a si mateix, a les seves passions, als seus egoïsmes... El cristià va morint cada dia, es va consumint com el pa que mengem a l'Eucaristia. Per això és impossible viure en cristià, perquè això voldria dir que aleshores estic més ocupat en cercar la manera de figurar, de ser el centre, de fer-

me valdre... mentre que el que sant Silvà i d'altres ens proposen és el camí de la humilitat, descobrir que no sóc res, que els altres valen fins i tot més que jo, que només Déu és el centre. Això és anar morint a poc a poc. Tot això no és massa lluny de les paraules de sant Joan Baptista: *Ell ha de créixer, jo haig de minvar* (Jn 3,30). Això és morir, en cristià, cada dia.

Bibliografia:

- ARXIMANDRITA SOPHRONY, *San Silouan el Athonita*, Ediciones Encuentro, ensayos 102, Madrid, 1990.
- ARXIMANDRITA SOPHRONY, *Sant Silouà l'Athonita (1866-1938)*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Col. Subsidia Monàstica 26, Barcelona, 2013.
- *Silvà del Mont Athos. Escrits espirituals*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Col. El Gra de Blat 40, Barcelona, 1982.
- ADALBERTO MAINARDI, *Nostalgia de Dio. Silvano dell'Athos*, Editorial Qiqajon, Comunitat de Bose, Magnano, 2012.
- ARXIMANDRITA SOPHRONY, *La seva vida és la meva*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Col. El Gra de Blat, Barcelona, 2017.